

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın **Millî Eğitim Bakanı Sayın Yusuf TEKİN** tarafından Anayasa'nın 98'inci, TBMM İçtüzüğü'nün 96 ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Beritan GÜNEŞ ALTIN

Mardin Milletvekili

Halkların ve kişilerin anadilini kullanımının önündeki engellerin kaldırılması veyahut da anadilini özgürce kullanımının sağlanması, demokratik toplum olmanın temel dayanaklarından birisidir. Zira anadili, teknik manada bir iletişim aracı olmanın ötesinde bir halkın hafızası, kimliği ve kültürel aktarımın asli aracısıdır. Bu nedenle anadilinde kamusal hizmetlerin ve temelde anadilinde eğitim imkanının tanınmaması, yalnızca pedagojik bir sorun olmanın ötesinde eşit yurttaşlık ve toplumsal barış meselesidir.

Anadolu ve Mezopotamya'nın tarihsel ve toplumsal yapısı itibariyle çok dilli ve çok kültürlü coğrafyalar olması ve Türkiye'nin de bu topraklar üzerine bina olması sebebiyle ülke, Kürtçe, (Kurmancî ve Zazakî), Lazca, Çerkesçe, Süryanice, Ermenice ve daha birçok dile "ev sahipliği" yapmaktadır. Ancak tek dil üzerine inşa edilen tekçiliğin her zerresine sirayet ettiği eğitim sistemi, anadili Türkçe olmayan milyonlarca çocuğu en temel haklardan olan anadilinde eğitim almaktan mahrum kılmaktadır.

Halbuki birçok dilbilimcinin de işaret ettiği üzere anadili temelli çok dilli eğitim akademik başarıyı artırmakta ve öğrencilerin kimlik gelişimini güçlendirmektedirken anadilin eğitim sürecinden dışlanması ise öğrenme kayıplarına, özgüven sorunlarına ve eğitimde eşitsizliğin bir kat daha derinleşmesine sebep olmaktadır.

Öte yandan UNESCO ve çeşitli uluslararası kuruluşların raporlarında, Türkiye'de konuşulan bazı dillerin ciddi yok olma tehdidi altında olduğu belirtilmektedir. Zazakî/Kırmanckî, Lazca, Hemşince, Abazaca, Çerkesçe, Süryanice ve bu topraklarda unutulmaya karşı direnen birçok dilin korunması, kamusal yaşamda varlıklarının tanınması ve kuşaklar arası aktarımının sağlanması devletin temel sorumluluk alanlarından birisidir. Ancak BM Çocuk Hakları Sözleşmesine konulan çekinceler ile devlet, anadilinde eğitim başta olmak üzere asli sorumluluklarını adeta görünmez kılmaya çabalamaktadır.

Konuya dair ciddiyetle yaklaşılmaması son derece mühim olmasına rağmen Milli Eğitim Bakanlığının seçmeli ders uygulamalarını kamuoyuna “büyük reform” olarak sunmaktadır. Ancak ne yazık ki bunun dahi sorumluluğunu yurttaşlara yükleyen bir yönetsel akıl, öğretmen atamalarında var olan yetersizliği/adaletsizliğin ve norm kadro eksikliklerinin derslerin fiilen açılmamasına hizmet ettiğini ise görmezden gelmektedir. Tüm bu sebeplerle anadilinde seçmeli ders olgusu dahi Türkiye’de son derece sınırlı ve sembolik bir düzeyde kalmaktadır.

Toplumsal barışın tesisi, diller ve kimlikler arasında hiyerarşi kurulmasıyla değil, eşitlik ve özgürlük temelinde tanınmasıyla mümkündür. O sebeple anadilinde eğitim, pedagojik bir gereklilik olmasının yanı sıra demokratik toplum inşasının da önemli bir bileşenidir.

Bu bağlamda;

1. Anadili Türkçe olmayan öğrencilerin eğitim sürecinde yaşadığı akademik dezavantajlara ilişkin Bakanlığınızca yapılmış istatistiksel bir çalışma var mıdır? Varsa sonuçları nelerdir?
2. 2023–2024 ve 2024–2025 eğitim-öğretim yıllarında Kürtçe (Kurmançî ve Zazakî/Kirmanckî), Lazca ve diğer yerel diller kapsamında, kaç okulda seçmeli ders açılmıştır? Bu dersleri talep eden öğrenci sayısı kaçtır? Talep edilmesine rağmen ders açılmayan okul sayısı kaçtır? İller bazında dağılım nedir?
3. Aynı dönemlerde söz konusu dersler için toplam öğretmen ihtiyacı kaçtır? Kaç öğretmen ataması yapılmıştır? Norm kadro açığı kaçtır?
4. Son 10 yıl içerisinde Türkiye’de yaşayan dillerin dillerin korunması ve geliştirilmesine yönelik Bakanlığınızın yürüttüğü somut projeler nelerdir?
5. UNESCO tarafından tehlike altındaki diller kapsamında değerlendirilen ve Türkiye’de konuşulan diller için Bakanlığınızın özel bir koruma, müfredat geliştirme veya öğretmen yetiştirme programı bulunmakta mıdır?
6. Anadilinde eğitimin uygulanabilirliğine ilişkin Bakanlığınızca hazırlanmış bir politika belgesi veya yol haritası var mıdır?
7. Anadili Türkçe olmayan öğrencilerin kimlik ve kültürel haklarının korunmasına yönelik yasal düzenleme yapılması konusunda Bakanlığınızın bir çalışması bulunmakta mıdır?
8. Toplumsal barışın tesisi amacıyla, kamusal eğitim sisteminde çok dilli ve eşitlikçi bir modelin hayata geçirilmesine yönelik bir politika değişikliği planlanmakta mıdır?